

NFFs Komité for Finansiell Informasjon

Uttalelse 2013

Peter Hermanrud, Swedbank First Securities

Geir Bjørlo, Corporate Communications

Kim Evjenth, ABG Sundal Collier

Bengt Kirkøen, Swedbank First Securities

Ole Petter Kjerkreit, ABG Sundal Collier

Erik Mamelund, EY

Teodor Sveen Nilsen, Swedbank First Securities

Kjetil Rimstad, EY

Henning Strøm, Hekarus

Om Komite for Finansiell Informasjon (KFI)

- KFI har til formål å forbedre kvaliteten av selskapenes finansielle informasjon
- KFI er satt sammen av 9 relativt tunge brukere av slik informasjon
- Mer konkret skal KFI ”vurdere om styrets årsberetning og årsregnskap gir relevante og tilstrekkelige opplysninger for en forsvarlig og god verdsettelse av selskapenes verdipapirer”

Hvordan har vi jobbet?

- Samlet inn innspill om viktige temaer fra diverse analysemiljøer, valgt ut sentrale temaer
- 1-3 medlemmer har jobbet med hvert tema
- KFI baserer seg på frivillig innsats av travle personer. Vi kan dessverre ikke utelukke at vi i enkelte oversikter har oversett tilgjengelig informasjon

Temaer 2013

1. Avskrivninger i supply

2. Bankregnskap og kapitaldekning

3. Hvor tilgjengelig er cashen?

4. Segmentinformasjon

5. Valuta, diverse

6. Restatement av regnskaper

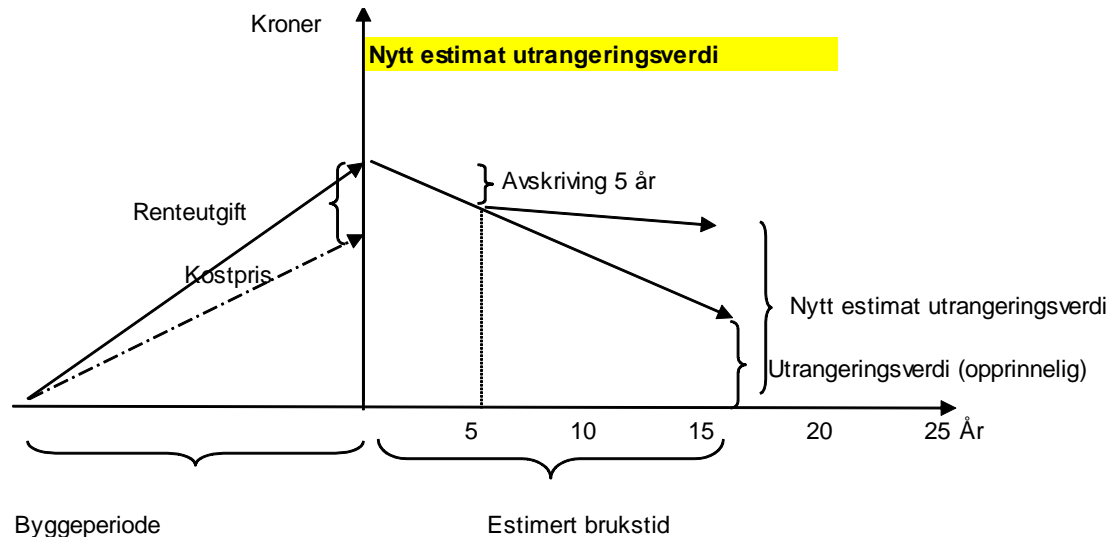
7. Statoils rapportering av oljereserver

Supply: Lite hensiktsmessige avskrivninger

- De aller fleste selskaper avskriver sine eiendeler over eiendelenes økonomiske levetid
- De fleste supplyselskapene* avskriver over perioden fram til antatt salgstidspunkt
  - Typisk 15-20 år
  - Forutsetter typisk svært moderat verdifall i perioden
  - Får dermed vesentlig lavere avskrivninger og vesentlig høyere inntjening enn de ville hatt med prinsippene «alle» andre selskaper følger
  - Inntjeningen i supplyselskapene er typisk 30-40% lavere (2014E) om vi erstatter dagens avskrivninger med lineære avskrivninger over 30 år
- Denne praksisen er i tråd med en anbefaling fra Finanstilsynet
- Vi mener allikevel prinsippet er lite hensiktsmessig og bør endres
- * Deep Sea Supply og Siem Offshore avskriver skipene sine over hele levetiden

Hvordan virker den nye praksisen? Eksempel: 15 år

- Selskapene beregner estimert salgsspris etter 15 år og avskriver skipet lineært fram til dette tidspunkt
- Finanstilsynet anbefaler at fremtidig salgssverdi kan anslås basert på verdien av et 15 år gammelt skip i dag
- Dersom verdien av et 15 år gammelt skip endrer seg, eller dersom man endrer forventet salgstidspunkt, skal også avskrivningen endres

Hvorfor vi anser denne praksisen som lite ønskelig

- Det nye prinsippet vil medføre store svingninger i avskrivningene over tid:
  - Lave når annenhåndsverdiene stiger og omvendt
- Med det nye prinsippet får vi altså ikke lenger et godt anslag på gjennomsnittlig kapitalslit over tid. De fleste analytikere er opptatt av dette
- Vi får til gjengjeld ”riktigere” verdianslag i balansen. Analytikerne er mindre opptatt av dette
- Verdianslag etter 15 år blir uansett en regnearksøvelse, der svaret i stor grad kan bli preget av hensiktsmessighet
  - De fleste analytikere tror hensiktsmessighet er det viktigste kriterium når IFRS verdianslag lages, ref spørreundersøkelsen vår i 2012
- Inntjeningen blir ikke sammenlignbar med andre selskaper, og ROE og P/E blir lite relevante nøkkeltall

Men avskrivningene er jo uansett «non cash» og irrelevante?

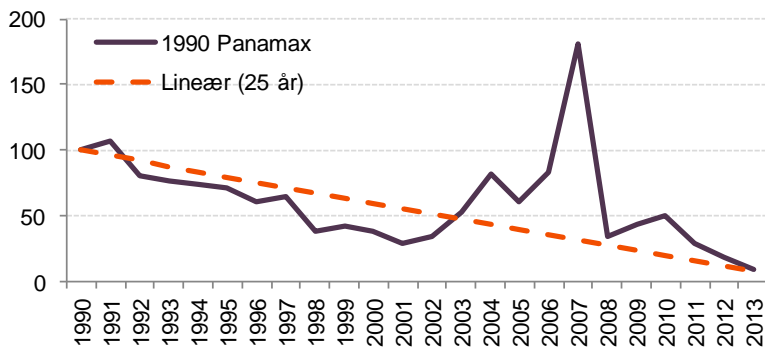
- Aksjekjøpere fokuserer på hvor mye cash selskapet genererer – til investeringer, nedbetaling av gjeld eller utbytte
- Mange oppfatter avskrivninger som "non cash" og dermed irrelevante
- Men avskrivningene gir et godt bilde av hva selskapet må investere for å opprettholde produksjonskapasiteten – og investeringene **er** cash
- Eksempel: Et supplyrederi med 30 skip, der skipene har en levetid på 30 år, må bygge ett nytt skip pr. år for å opprettholde kapasiteten (siden ett scrappes)
- Avskrives alle skipene over 30 år lineært, vil avskrivningene reflektere nødvendig investeringsnivå (ved flate nybyggpriser)

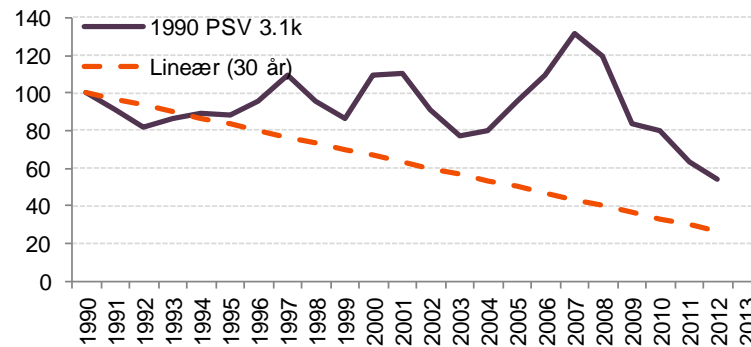
Anneshåndsverdiene i supply har holdt seg godt oppe

Verdiene ligger godt over lineært avskrevne verdier, i motsetning til i andre shippingsegmenter (eksempel: Panamax bulk)

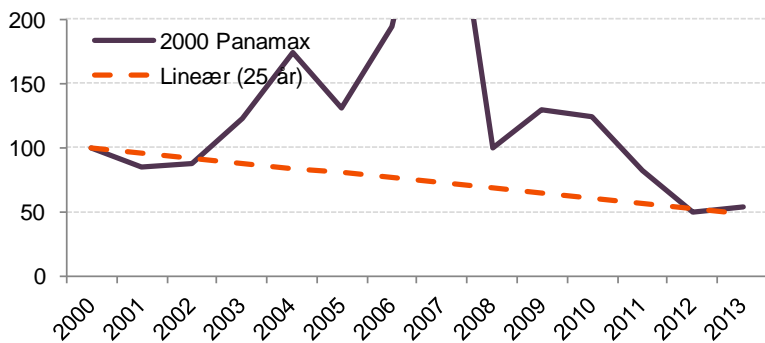
Panamax 1990 bygget

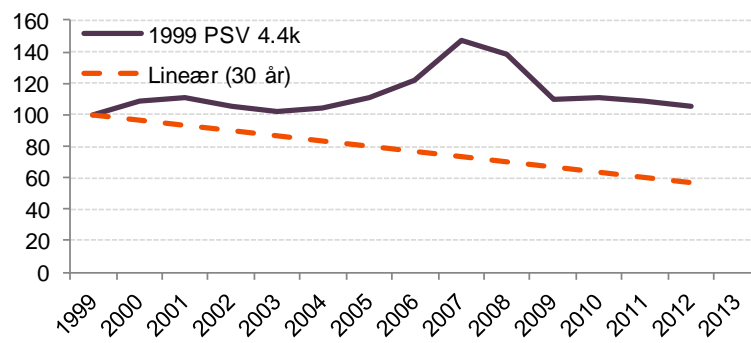
PSV (3.1k dwt) 1990 bygget

Panamax 2000 bygget

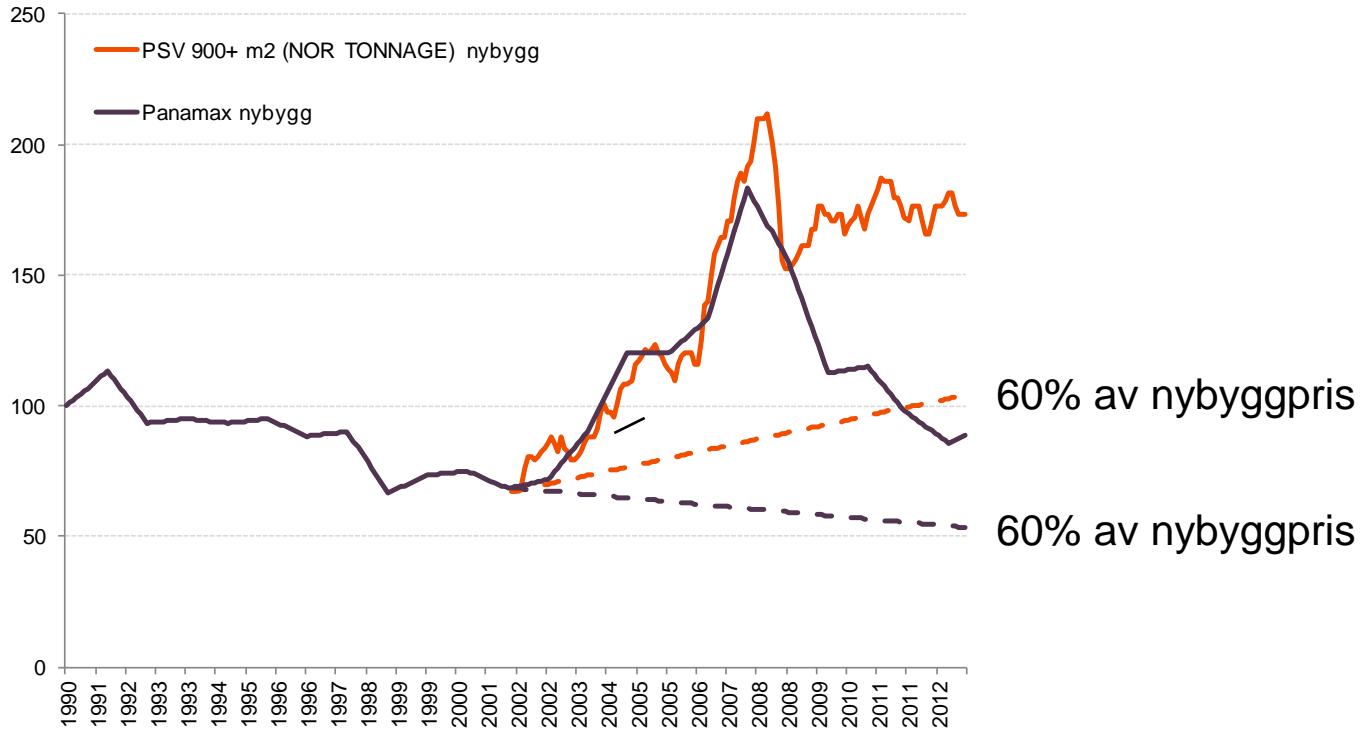
PSV (4.4 dwt) 1999 bygget

Hovedårsaken er vel at nybyggprisene har steget kraftig

Men er det rimelig å forutsette at nybyggprisene fortsetter å stige, slik at dagens nybygg har opprettholdt verdien sin om 15 år? For: teknologisk innhold. levetid. Mot: flytting til Kina

Panamax vs. PSV 900+ m2 (NOR TONNAGE)

KFI mener

- Vi oppfordrer selskapene til å endre avskrivningsprinsipp til lineære avskrivninger over en anslått økonomisk levetid
- Vi mener Finanstilsynet og revisor bør godkjenne denne praksisen

Temaer 2013

1. Avskrivninger i supply

2. Bankregnskap og kapitaldekning

3. Hvor tilgjengelig er cashen?

4. Segmentinformasjon

5. Valuta, diverse

6. Restatement av regnskaper

7. Statoils rapportering av oljereserver

Bankenes soliditet er avgjørende for en bankanalyse

- Finansiell risiko
- Kapitalbehov og utbytteevne
- Regulatoriske endringer slår ulikt på ulike banker
  - Ny praksis etter innføring av felles Europeisk banktilsyn sannsynlig
  - De som er mest konservative i dag kommer best ut om regelverk og praktisering harmoniseres
- Det er også samfunnsøkonomisk viktig at markedet kan vurdere bankenes soliditet

Bankregnskap – åpenhet om kapitaldekning

Sammenligning av bankers kapitaldekning er vanskelig pga ulik praktisering av regelverk i de nordiske land. For å gjøre sammenligningen bedre ber vi bankene rapportere følgende:

- **Risikovekter:**

- Åpenhet rundt datagrunnlaget for risikovektene. Spesielt hvilke tidsperioder som ligger til grunn. Brukes det for eksempel en rullerende 10-års periode eller skal også siste bankkrise med høye tap tas med. Det vil gi store forskjeller i sannsynlighet for tap og tapsgradsberegninger.

Vi ønsker videre at bankene skal opplyse om:

- **Spesielle Pillar II krav:**
  - Tilsynsmyndighetene pålegger bankene ekstra krav gjennom Pillar II. Eksempel: økt risikovekting for boliglån i Sverige. Myndighetene synes også å pålegge enkelt-banker ekstra kapitalkrav eller krav om kapitaloppbygging gjennom Pillar II uten at markedet får kjennskap til dette
- **“Oversette” Pillar II krav til Pillar I effekter**
  - Dersom myndighetene pålegger bankene krav gjennom Pillar II (eks. boligvekter), bør bankene opplyse om hvor mye det betyr i reduksjon i kapitaldekning
- **Transparente risikovekter**
  - I tillegg vil vi, som i fjor, be om spesifisering av risikovekter, misligholdssannsynligheter og tapsgrader fordelt på næringssektorer

Temaer 2013

1. Avskrivninger i supply

2. Bankregnskap og kapitaldekning

3. Hvor tilgjengelig er cashen?

4. Segmentinformasjon

5. Valuta, diverse

6. Restatement av regnskaper

7. Statoils rapportering av oljereserver

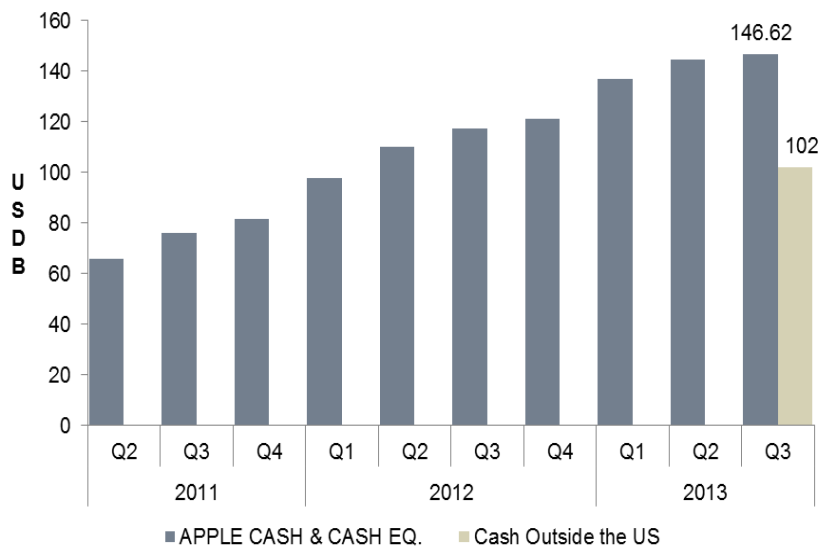

Cash er ikke alltid tilgjengelig. Hva er den da verd?

1. Apple måtte nylig ta opp stort lån til tross for at selskapet har en enorm kontantbeholdning. Årsak: pengene blir skattlagt om de flyttes til USA
2. Enkelte tapte penger da kypriotiske banker gikk over ende
3. I enkelte land er det betydelige restriksjoner på å flytte cash ut
4. Andre steder er det kildeskatt om penger hentes ut, 15-20%?
5. Det er viktig at selskapene gir oss tilstrekkelig info til å vurdere tilgjengelighet og verdi av cashbeholdninger
6. Det er også et spørsmål om skattesatsen i regnskapet kun skal omfatte lokal skatt, ikke skatt på å flytte pengene ut

Det kan være veldig viktig å opplyse om hvor cash'en i selskapet er lokalisert...

Apple har USD147 mrd i cash

Høy skatt for å "hente pengene hjem"

USA pålegger selskapene å betale skatt når pengenes tas hjem til USA for å kunne utbetales som utbytte. Skatteraten er opp til 35%.

Dersom Apple skulle ta hjem pengene til USA for utbyttebetaling ville det koste selskapet om lag USD 35mrd.

I stedet for å betale 35% selskapsskatt i USA....

..... Har Apple allokert 70% av selskapets overskudd til land med marginal inntektsskatt som:

The Netherlands

Ireland

British Virgin Island

Luxembourg

Hva sier reglene om cash management?

- **Regler knyttet til cash management finnes i IAS 7 og skatteregler**
  - **IAS 7.48:** Et foretak skal opplyse om og gi ledelsens kommentarer til eventuelle vesentlige beløp i kontanter og kontantekvivalenter som besittes av foretaket, men som ikke er tilgjengelige for bruk av konsernet.
  - **Skatteregler:** Dersom et utenlandsk selskap har et datterselskap i Norge og ønsker å flytte cash fra Norge til hjemlandet slik at morselskapet kan dele ut penger til investorer i form av utbytte så utløser dette bla "withholding tax" i Norge på 15-25% av utbyttet fra Norge. → dvs at flytting av cash kan utløse skatt.

Noen aktuelle problemstillinger:

- DNO: Har sin hovedvirksomhet i Irak – ca 70% av verdiene. Derfra antas det å være krevende å hente penger ut
- VIZRT: Har minst halvparten av kontantbeholdningen i Israel. 20% kildeskatt om pengene hentes ut, ikke refunderbar.
- YARA: Betydelige inntekter i Qatar. Ukjente restriksjoner på å hente hjem pengene, ukjent kildeskatt

Hva mener KFI?

- **Vi mener det er viktig å vite følgende:**
  - Har selskapet penger i andre land?
  - Får de pengene ut? Er det begrensninger fra partnere, myndigheter eller andre?
  - Koster det noe å få pengene ut?
  - Er det skatte-issues ved å ta ut penger? Hva er reell skattesats på å flytte penger?

Cash mgmt: Hva gjør selskapene? Generelt lite informasjon

	DNO	NHY	YAR	PROSP
Penger i andre land?	Ja, sannsynligvis i Irak og Yemen. Angir fordeling av cash per valuta, men ikke per land.	Ingen spesifikk informasjon, men selskapet har drift i flere land. Noe i Australia kanskje? Ellers en del som ikke er konsolidert, noe deleiet i Canada, Australia	Ingen detaljert informasjon i årsrapport som spesifiserer faktiske cash-posisjoner i andre land, men vi vet de har virksomhet i ca 50 land. Antar at selskapet har cash i Qafco, Tringen, Grow How UK, Lifeco <i>"The cash has mainly been kept as bank deposits in Norwegian kroner"</i>	Ja, selskapet <u>tapte USD 8m</u> (4% av market cap) i forbindelse med bankkollapsen på Kypros. 2012 årsrapport har et omfattende avsnitt om risiko, men nevner ikke cash.
Tilgang på pengene?	Ikke spesifisert	Ikke spesifisert	Angir: "External bank deposits in subsidiaries that are not available for the use of group at 31 Dec 2012 is NOK 286 million"	Ikke spesifisert
Restriksjoner for cash uttak fra land?	Ikke spesifisert	Ikke spesifisert	Ikke spesifisert	Ikke spesifisert
Skatte-issues ved å ta flytte penger?	Ikke spesifisert	Ikke spesifisert	Ikke spesifisert. Noe informasjon om utsatte skatteposisjoner i note 8, men ikke tilstrekkelig for å vurdere effekt av cash uttak	Ikke spesifisert

Tilgang på cash er svært viktig for DNO, bør gis mer info

Cash mgmt – KFI mener

- Vizrt har gitt bra informasjon
- DNO har ikke gitt noen informasjon om adgangen til å flytte penger ut fra sitt viktigste virksomhetsområde
- Store selskaper har virksomhet og sannsynligvis cash i mange land (Ex. YAR, NHY, TEL). For disse er det særlig viktig å forklare:
  - I hvilke land de har cash?
  - Restriksjoner for å få ut cash / evt. skatt som må betales om pengene skal gjøres tilgjengelig for aksjonærene
  - Notene må være forståelige – for Yara slet 2 av komiteens medlemmer med å tolke noten

Temaer 2013

1. Avskrivninger i supply

2. Bankregnskap og kapitaldekning

3. Hvor tilgjengelig er cashen?

4. Segmentinformasjon

5. Valuta, diverse

6. Restatement av regnskaper

7. Statoils rapportering av oljereserver

Vi oppfordrer til å rapportere sysselsatt kapital per område

- Mange selskaper oppgir ikke sysselsatt kapital per forretningsområde, hvilket gjør det vanskelig for analytikere å vurdere den reelle lønnsomheten
- Vi antar at ledelsen i selskapene har et forhold til sysselsatt kapital per forretningsområde, selv om denne kan være utfordrende å beregne
- Eksempel: Statoil gir utilstrekkelig informasjon til å kunne vurdere avkastningen på de ulike segmentene:
  - Oppgir bare verdien av anleggsmidler, ikke arbeidskapital
  - Ikke grunnlag for å beregne fri kontantstrøm eller total kapitalbinding per område
  - Får ikke oppgitt betalbar skatt per segment

Høy andel ikke-allokerte kostnader reduserer tilliten til segmenttallene

- Mange selskaper allokerte ikke alle kostnader på segmentnivå, men rapporterer en del som ikke-allokerte kostnader
- Dersom de ikke-allokerte kostnadene utgjør en vesentlig andel av selskapets resultater, kan «tilliten» til segmenttallene svekkes
- Det er viktig for analysen av selskapet at sammensetningen av disse kostnadene er kjent. Analytiker vil typisk prøve å skille mellom "engangsposter" og "varige poster", selskapene må hjelpe oss her

Evry burde fordele mer av kostnadene på segmentene

- I Evry, der utgjorde «støtte-/fellesfunksjoner» 31% av selskapets EBITA i 2012. I H1 2013 var denne andelen ca. 20%
- Disse aktivitetene er i hovedsak knyttet til finansiering og konsernfunksjoner, samt synergikostnader som ikke er allokert ut til segmentene
- Engangsposter er ikke fordelt på de ulike segmentene i selve rapporteringen, men det er spesifisert i årsrapporten hvilke segmenter disse relateres til

- Memo:
- For Orkla utgjorde kostnadslinja «HQ/other» 10.3% av EBITA 2012, dog er tallet relativt stort (NOK 340m)

Hyppige endringer vanskeliggjør analysen

Schibsteds rapportering på segmentnivå har blant annet blitt preget av følgende:

- Hyppige og vesentlige skifter av rapporteringsstruktur
- Et enda større antall mindre endringer, blant annet også ved at enkelte målekriteria har blitt innført, for deretter å bli fjernet noen kvartaler senere
- Inkonsistens hva angår rapportering av EBITDA, EBITA og EBIT på de ulike segmentene
- Tilpasning av tidligere rapporteringsstruktur til dagens metode har vist seg vanskelig

KFI mener: Hyppige endringer hva angår segmentrapporteringen reduserer transparens, øker kompleksitet og vanskeliggjør analyse av historiske trender. Konsistens bør derfor etterstrebes, selv om vi anerkjenner at det av og til vil være behov for å gjøre endringer.

Krav til segmentrapporteringen:

- Segmenter skal rapporteres dersom de utgjør mer enn 10% av inntekter, overskudd eller eiendeler
- Tre kriterier må være oppfylt for et driftssegment
  - Segmentet driver forretningsvirksomhet (også internt)
  - Foreligger atskilt finansiell informasjon om driftssegmentet
  - Driftsresultatet gjennomgås regelmessig av foretakets ledelse
- Viktig med opplysninger om hvordan inntekter, kostnader, driftsresultat, eiendeler og forpliktelser måles
- Tallene som presenteres skal være slik de presenteres for ledelsen, uten justeringer

Hva sier reglene: Dette skal presenteres

- Informasjon om segmentene, produkter, grunnlaget for sammensetning
- Skal i tillegg presentere følgende dersom det inngår i målingen av segmentresultatet eller innberettes regelmessig til ledelsen
  - Driftsinntekter (internt og eksternt)
  - Renteinntekter og rentekostnader
  - Avskrivninger
  - Vesentlige inntekts- og kostnadsposter som opplyses separat etter IAS 1.86
  - Resultatandeler resultatført etter egenkapitalmetoden
  - Skattekostnader/-inntekter
  - Andre vesentlige ikke-kontante kostnader enn avskrivning

Boligbyggerses segmentrapportering avviker fra IFRS

- Boligbyggere selskaperenes segmentrapportering utarbeides både ut fra «løpende avregning» og IFRS.
- Så lenge det er redegjort for hvordan tallene ut fra løpende avregning er utarbeidet, og hvorfor de avviker fra IFRS-tallene, vurderes dette som greit.

Oppsummering, segmentrapportering:

- Høy andel ikke-fordelte kostnader kan svekke tilliten til segmenttallene
- Konsistens over tid hva angår segmentrapporteringen er ønskelig, selv om vi erkjenner at det enkelte ganger vil være behov for å endre denne
- Selskapene oppfordres til å rapportere sysselsatt kapital pr segment
- Dersom segmentsammensettingen endres bør selskapene presentere historiske tall basert på ny regnskapsstruktur i god tid før tall basert på ny struktur skal rapporteres. Minimum to års historikk på kvartalsnivå er ønskelig for å kunne gi grunnlag for å analysere sesongtrender

Temaer 2013

1. Avskrivninger i supply

2. Bankregnskap og kapitaldekning

3. Hvor tilgjengelig er cashen?

4. Segmentinformasjon

5. Valuta, diverse

6. Restatement av regnskaper

7. Statoils rapportering av oljereserver

Mange avvik i valutakurser føres mot OCI. Tallene er ikke ubetydelige

- Oslo Børs 2012:
  - Årsresultat 132 969 MNOK
  - OCI 32 549 MNOK (24% av årsresultat)
  - Totalresultat 100 420 MNOK
- Vi tror mesteparten av OCI i 2012 skyldes valuta

Valuta påvirker svært mange av postene i regnskapet

Viktig med informasjon som gjør at vi kan vurdere og justere resultatene

Oppstilling av Totalresultat (art)

1. januar - 31. desember

(NOK 1000)

	2012	2011
Driftsinntekter	315 951	288 117
Vareforbruk	-213 148	-210 296
Kostnader ved ytelser til ansatte	-16 628	-16 433
Andre driftskostnader	-57 850	-38 716
Driftsresultat	28 825	22 672
Finansposter	1 232	1 086
Resultat før skatt for videreført virksomhet	30 057	23 758
Skattekostnad	-5 663	-5 055
Resultat etter skatt for videreført virksomhet	24 394	18 703
Tap fra avhendet virksomhet, netto etter skatt	-38	-282
Årets resultat (total virksomhet)	24 356	18 421
Andre inntekter og kostnader		
Omregningsdifferanser valuta	-2 000	-4 000
Endring i virkelig verdi av sikringsinstrumentet ved kontantstrømsikring	454	0
Andre inntekter og kostnader	-2 454	-4 000
TOTALRESULTAT	21 902	14 421
Resultat per aksje	2012	2011
Videreført virksomhet		
- Ordinært	0,43	0,37
- Utvannet	0,35	0,29
Avhendet virksomhet		
- Ordinært	0,00	-0,01
- Utvannet	0,00	-0,01

Driftsresultat påvirkes av:	Skjønn:
Transaksjoner i valuta - dagskurs	Kurs ved omregning av resultat fra datterselskap?
Sikring av kjøp og salg	Sikring eller ikke sikring?
Agio / disagio klassifisert som drift	Netto investering eller mellomværende med DS?
Spekulasjon i valuta	Vurdering av funksjonell valuta?
Inneffektivitet i valutasikring	Drift / finans / ikke videreført virksomhet?

Finansposter påvirkes av:	Skjønn:
Agio / disagio klassifisert som finans	Nettoinvestering eller mellomværende med DS?
Spekulasjon i valuta	Sikring eller ikke sikring?
Inneffektivitet valutasikring	Omregning av resultat fra TS

Ikke videreført virksomhet påvirkes av:	Skjønn:
Agio / disagio klassifisert som ikke videreført	Kurs ved omregning av resultat fra datterselskap?
Transaksjoner i valuta - dagskurs	Netto investering eller mellomværende med DS?
Transaksjoner mellom videreført / ikke videreført	Drift / finans / ikke videreført virksomhet?

Andre inntekter og kostnader (OCI) påvirkes av:	Skjønn:
Omregning av utenlandsk virksomhet	Kurs ved omregning av resultat fra datterselskap?
Kontantstrømsikringer (dokumentert)	Sikring eller spekulasjon? Dokumentasjon?
Mellomværende klassifisert som nettoinvestering	Netto investering eller mellomværende med DS?

Resultat pr aksje påvirkes av:	Skjønn:
Transaksjoner i valuta - dagskurs	Plassering av gjeld i mor eller datter?
Kontantstrømsikringer (dokumentert)	Sikring eller spekulasjon? Dokumentasjon?
Mellomværende klassifisert som nettoinvestering	Netto investering eller mellomværende med DS?
	Klassifisering mot resultat eller OCI?

KFI ønsker å kunne beregne:

- Hvordan ville resultatet blitt uten sikring og med uendrede valutakurser? ("Recurring EPS")

	2013	Sikringseffekter	Finansposter	Korrigert oppstilling uten valuta	
(IAS1.112)					
(IAS 1.82 og 1.102) Driftsinntekter	315 951	-5 006		310 951	
(IAS 1.102) Sum driftsinntekter	315 951			310 951	
(IAS 1.102) Vareforbruk	113 148	-3 000	0 000	-219 148	
(IAS 1.102) Beholdningsendring egentilvirkede anleggsmidler	0 343			-4 343	A
(IAS 1.102) Kostnader ved ytelser til ansatte	-16 628			-16 628	1. Sikring av kjøp og salg
(IAS 1.102) Andre driftskostnader	57 360		0 000	-62 350	2. Agio / disagio klassifisert som drift
(IAS 1.102) Andre inntekter og kostnader	0 378		2 000	4 378	3. Spekulasjon i valuta
(IAS 1.102) Av- og nedskrivninger	-6 508			-6 508	4. Inneffektivitet i valutasing
(IAS 1.85) Driftsresultat	20 352			6 352	B
(IAS 1.82) Finansinntekter	2 232		1 000	2 232	1. Agio / disagio klassifisert som drift
(IAS 1.82) Finanskostnader	-2 405		0 000	-495	2. Spekulasjon i valuta
(IAS 1.82) Inntekter fra tilknyttede selskaper	125			122	3. Inneffektivitet i valutasing
(IAS 1.85) Resultat før skatt for videreført virksomhet	19 214			8 211	
(IAS 1.82) Skattekostnad	-5 663			-5 055	
(IAS 1.85) Resultat etter skatt for videreført virksomhet	13 551			3 156	
(IAS 1.82, IFRS 5.33) Tap fra avhendet virksomhet, netto etter skatt	38			-282	C
(IAS 1.82, IAS 1.92) Årets resultat (total virksomhet)	13 513			2 874	1. Alle valutaposter henført til ikke videreført virksomhet 2. Hva med transaksjoner mellom videreført og ikke videreført virksomhet?
Andre inntekter og kostnader					
(IAS 1.82) Omregningsdifferanser valuta	-2 000			-4 000	D
(IAS 1.82) Endring i virkelig verdi av sikringsinstrumentet ved	-154			0	1. Omregning av utlandsk virksomhet
(IAS 1.82) Endringer i virkelig verdi for investeringer holdt for	269			0	2. Sikring av valuta
(IAS 1.82) Revaluering av eiendom	0			0	3. Mellomværende klassifisert som nettoinvestering i utenlandsk virksomhet
(IAS 1.82) Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	515			0	
(IAS 1.91) Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak	0			0	
(IAS 1.85) Skatt relatert til andre inntekter og kostnader					
Andre inntekter og kostnader	670			-4 000	
(IAS 1.82) TOTALRESULTAT	12 943			-1 126	
(IAS 33.47.48) Resultat per aksje	2010			2009	
Videreført virksomhet					
- Ordinært	0,43			0,37	Påvirkes ikke av poster ført mot OCI (D) (andre inntekter og kostnader)
- Utvannet	0,35			0,29	
Avhendet virksomhet					
- Ordinært	0,00			-0,01	
- Utvannet	0,00			-0,01	

Informasjon omkring valutasikring - hvorfor viktig?

- Valutasikring av transaksjoner – effekt av restating Ekornes (annonsert feb 13)
  - EBITA ville vært 13% lavere uten sikringseffekt
  - Ukjent informasjon for markedet – kursen falt kraftig
  - Mange vil foretrekke å regne på resultat som om det var usikret for å kunne sammenligne med andre selskaper

	Sikrer	Sikrer ikke	Endring	
	NOK *)	NOK *)		
Inntekt	2762	2712	50	2 %
Kostnader	2363	2364	-1	0 %
EBITA	399	348	51	13 %
Multippel	9,14	10,48	-1	-0
Pris	3 647	3 647	0	0 %

Sikring slår mye – her en test av sjømatselskapene

Marine Harvest ville hatt 16% lavere resultat uten kontantstrømsikring

4q 2012 (1.10 - 31.12)					
Presentasjonsvaluta	MNOK	MNOK	MNOK	MNOK	MNOK
Selskapsnavn	Marine Harvest	Salmar	Cermaq	Lerøy	Austevoll
Periodens resultat (m/sikring)	289	269	301	332	343
Effekt av kontantstrømsikring	-47	-	5	-17	-4
Resultat uten sikring	242	269	306	315	339
Korreksjon i % av res	-16 %	0 %	2 %	-5 %	-1 %

Sikring valuta: Hva mener KFI

- Sikring krever forklarende, forståelig og sammenfattet informasjon omkring
  - Hva som sikres
  - Hva som ikke er sikret
  - Hvor mye som er resultatført i perioden knyttet til sikring
  - Hvor mye som er resultatført i perioden knyttet til ineffektivitet
  - Hvilke regnskapslinjer som er belastet
  - Hva resultatet ville ha vært om sikringsbokføring ikke hadde vært gjennomført
  - Bruk av økonomisk sikring som ikke inngår i den regnskapsmessige sikringen og hvor verdiendringer av disse er regnskapsført

Valutasikring: Hva gjør selskapene?

- Selskapene gir generelt mye informasjon
- Vanskelig å få fullstendig bilde over hvordan regnskapet er påvirket

Nr.	7	11	30	31	47
Utsteder	Austevoll Seafood	Cermaq	Lerøy Seafood Group	Marine Harvest	SalMar
Brukes sikringsbokføring (ja/nei)	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei
Kontantstrømsikring	Ja	Ja	Ja	Ja	IA
Virkelig verdi-sikring	Ja	Nei	Ja	Ikke opplyst	IA
Sikring av nettoinvestering	Ikke opplyst	Ikke opplyst	Ikke opplyst	Ikke opplyst	IA
Presentasjon av ineffektivitet- drift eller finans? (IA, drift, finans/etter drift, eller ikke opplyst)	Drift	Resultatregnskapet	Ikke opplyst	Resultatregnskapet	IA
Har utstederen derivater til sikringsformål, uten å bruke sikringsbokføring?	Ikke opplyst	Ja	Nei	Ja	Ja
Type derivat?	IA	Valutaterminkontrakter	IA	Valutaterminkontrakter. Renteswapper. Fishpool-derivat	Valutaterminkontrakter
Hvor presenteres verdiendringer for derivat som ikke inngår i sikringsbokføring	IA	Finans	IA	Finans	Drift
Kommentar		Note 10			

Valg av valutakurs kan slå ut mye på resultatet

- Selskapene kan regne om resultatet ift. gjennomsnittlig valutakurs for kvartal eller for måned. Man kan også benytte dagskurs for store enkelttransaksjoner
- Eksempel: Stor transaksjon gjennomført den 28/12. Datterselskap med EUR som funksjonell valuta
- Øker omsetningen ved å benytte snitt kurs for kvartalet med 3%
- Ved driftsmargin på 10% endres resultatet med 30%
- Påvirker også størrelsen på EK og andre forhold som inngår i covenantkrav

4q 2010		Omsetning	Omsetning	
	EUR	EUR	NOK	
Oktober	8,11	1 000 000	8 110 000	
November	8,14	1 000 000	8 140 000	
28 desember	7,82	27 000 000	211 140 000	
Desember	7,92	1 000 000	7 920 000	
Sum		30 000 000	235 310 000	
Gjennomsnitt 4q	8,07		242 100 000	
Differanse snitt mnd / snitt kvartal			-6 790 000	-3 %

Valutakurser: Hva mener KFI

- Hvilke valutakurser som anvendes på innregning av resultat og balanseposter bør opplyses
  - Bruker snittkurs for uker, mnd, kvartal eller år for resultatet?
  - Er store transaksjoner innregnet til faktisk kurs?
  - Er balansen innregnet til balansedagens kurs?
  - Hvilke referansekurs benyttes? En tabell som den under bør benyttes av alle selskaper:

	Q1		Q2	
	Resultat-regnskap	Balanse	Resultat-regnskap	Balanse
USD				
Euro				
SEK				

Temaer 2013

1. Avskrivninger i supply

2. Bankregnskap og kapitaldekning

3. Hvor tilgjengelig er cashen?

4. Segmentinformasjon

5. Valuta, diverse

6. Restatement av regnskaper

7. Statoils rapportering av oljereserver

Restatement, innledning

- **Hva er restatement:**
  - Retting av tidligere rapporterte tall
  - Kreves at feilen burde vært kjent på rapporteringstidspunktet
- **Restatement har blitt mye vanligere de siste årene**
- **4 større tilfeller de siste par årene:**
  - DNO: Avskrivninger i Irak endret med 4% av omsetning
  - Noreco: Bokverdi av felt redusert etter krass kritikk fra Finanstilsynet
  - Ekornes: Endring av praksis for sikringsbokføring etter påtrykk fra Finanstilsynet
  - Golar: Endret resultat fra 4Q til årsregnskap pga dekonsolidering av datterselskap

Hva sier reglene om restatement?

- Ved restatement kreves at reglene i IAS 8 følges:
  - **”Feil i tidligere regnskapsperioder”**: Utelatelser fra og feilaktige opplysninger i foretakets finansregnskap for én eller flere perioder som skyldes manglende eller feilaktig bruk av pålitelig informasjon, gitt at dette burde vært kjent på rapporteringsdagen.
    - Feil = Regnefeil, feil anvendelse av regnskapsprinsipper, forglemmelser, feiltolkninger av fakta og bedrageri.
  - **IAS 8.41**: En feil i en tidligere periode skal korrigeres ved tilbakevirkende omarbeiding, unntatt når det ikke er praktisk mulig å beregne enten de periodespesifikke virkningene eller den samlede virkningen av feilen.
  - **Finanstilsynet**: Hvis den finansielle rapporteringen i årsregnskap eller årsberetning avviker vesentlig fra det som følger av lov eller forskrift, kan Finanstilsynet pålegge utstederforetak å avlegge nytt årsregnskap og/eller ny årsberetning innen en fastsatt frist, jf. verdipapirforskriften § 13-9

Hva mener KFI?

1. Selskapene må gi forklaring på hvorfor regnskapet er endret
2. Selskapene må snarest mulig publisere nye historiske kvartals- og årstall for de siste årene basert på ny rapporteringsstruktur. Dette kan ha vesentlig betydning for kvaliteten i investorers og analytikers estimater

Slik vil vi ha det: DNO restatement, note 12 (Q3 12-rapport)

Note 12 || Restatement of quarterly interim figures

The expensed DD&A for the Tawke field in Kurdistan region of Iraq in all quarters of 2011 has been adjusted for comparison reasons. However, the total expensed DD&A on Tawke for full year 2011 is unchanged from the financial audited accounts. The rate of depreciation is calculated as a ratio of net entitlement oil and gas production for the period to net entitlement proved and probable developed reserves. The adjustment for comparison purposes is due to a correction of the tax basis for computation of DD&A done at year-end 2011.

The effect of the adjustments on those quarters is summarized below:

NOK million	Q4 2011			Q3 2011			Q2 2011			Q1 2011		
	Q4 2011	Restated	Difference	Q3 2011	Restated	Difference	Q2 2011	Restated	Difference	Q1 2011	Restated	Difference
Cost of goods sold	-624.8	-539.0	85.8	-100.1	-82.8	17.3	-174.5	-227.7	-53.2	-140.2	-190.1	-49.9
Gross profit	279.8	365.6	85.8	52.3	69.6	17.3	431.3	378.1	-53.2	141.0	91.1	-49.9
Profit/-loss from operating activities	210.8	296.6	85.8	17.4	34.7	17.3	355.2	302.0	-53.2	74.2	24.3	-49.9
Profit/-loss before income tax	191.5	277.3	85.8	318.6	335.9	17.3	240.6	187.4	-53.2	-22.5	-72.4	-49.9
Net profit/-loss	203.1	288.9	85.8	299.3	316.6	17.3	216.1	162.9	-53.2	-65.4	-115.3	-49.9
Property, plant and equipment				2,339.0	2,253.2	-85.8	1,944.3	1,841.2	-103.1	1,991.0	1,941.1	-49.9
Non-current assets				2,950.8	2,865.0	-85.8	3,135.9	3,032.8	-103.1	3,273.8	3,223.9	-49.9
Total assets				5,509.1	5,423.3	-85.8	4,832.0	4,728.9	-103.1	4,811.6	4,761.7	-49.9
Retained earnings				1,451.7	1,365.9	-85.8	1,152.4	1,049.3	-103.1	936.2	886.3	-49.9
Total equity				2,389.7	2,303.9	-85.8	2,234.1	2,131.0	-103.1	2,010.1	1,960.2	-49.9
Total equity and liabilities				5,509.1	5,423.3	-85.8	4,832.0	4,728.9	-103.1	4,811.6	4,761.7	-49.9

En vurdering av noen restatements siste år

- DNO: Meget bra tabell avstemming, men noe mangelfull forklaring på bakgrunnen for restatement
- EKO: Endring gjort hva angår inntektsføring av sikringskontrakter. Historiske kvartalstall basert på nye regnskapsprinsipper ikke tilgjengelig før Q1 2013
- GOL: Datter dekonsolidert fra Q4 til helår. Restatede kvartalstall for 2012 ikke gjort tilgjengelig
- NOR: Greie justerte tall

- TEL: Enkelte mindre restatements er gjort i forhold til tallene som ble rapportert kvartalsvis gjennom 2012. Disse er i hovedsak forklart. Restatede kvartalstall er gjort tilgjengelig

Har du sjekket om "ditt" selskap fikk ren beretning?

- 167 selskaper (92 %) fikk ren revisjonsberetning for 2012 (2011: 89 %)
- 14 selskaper (8 %) fikk revisjonsberetning med presisering (2011: 10 %).
  - 11 selskaper fikk pga. presisering av usikkerhet om fortsatt drift
    - Alle 11 hadde selv gitt opplysninger om usikkerhet rundt fortsatt drift.
  - 2 fikk presisering knyttet til betinget utfall.
  - 1 fikk presisering hvor revisor henviste til opplysninger om feil i tidligere perioder

Analytikerne: Notene og talloppstillingene samt en-til-en møter viktigst. "Markedsføringsmaterialet" mindre viktig

- Samarbeidsprosjekt mellom EY og Finansanalytikerforeningen
- Spørreundersøkelsen ble sendt til samtlige medlemmer av Finansanalytikerforeningen.
  - Questback
  - Spørreundersøkelsen ble utført våren og sommeren 2013.
- 309 respondenter

Årsrapport viktig
informasjonsgrunnlag
for investerings-
beslutninger

Noteopplysningene
tillegges stor
informasjonsverdi

	Gj.snt.	Median	Std.avvik
En-til-en møter	4,93	5	1,09
Årsrapporten	4,60	5	1,12
Analytikerpresentasjoner / Kapitalmarkedsdag o.l	4,52	5	1,06
Prospekter / informasjonsmemorandum	4,35	4	1,18
Delårsrapport	4,29	4	1,04
Børmeldinger	4,08	4	1,13
Investor roadshow	4,05	4	1,04
Mediedekning og intervjuer	3,20	3	1,07

	Gj.snt.	Media	Std.avvik
Noter	5,05	5	1,02
Balanseoppstilling	4,75	5	0,98
Resultatoppstilling	4,72	5	1,02
Kontantstrømoppstilling	4,70	5	1,05
Ledelsesrapportering (ut over årsberetningen)	4,12	4	1,14
Egenkapitaloppstilling	4,10	4	1,14
Årsberetningen	3,96	4	1,16

(Vekter; 6 nivåer: 1=ikke nyttig, 2, 3, 4, 5, 6= svært nyttig)

Informasjonskilders nytteverdi

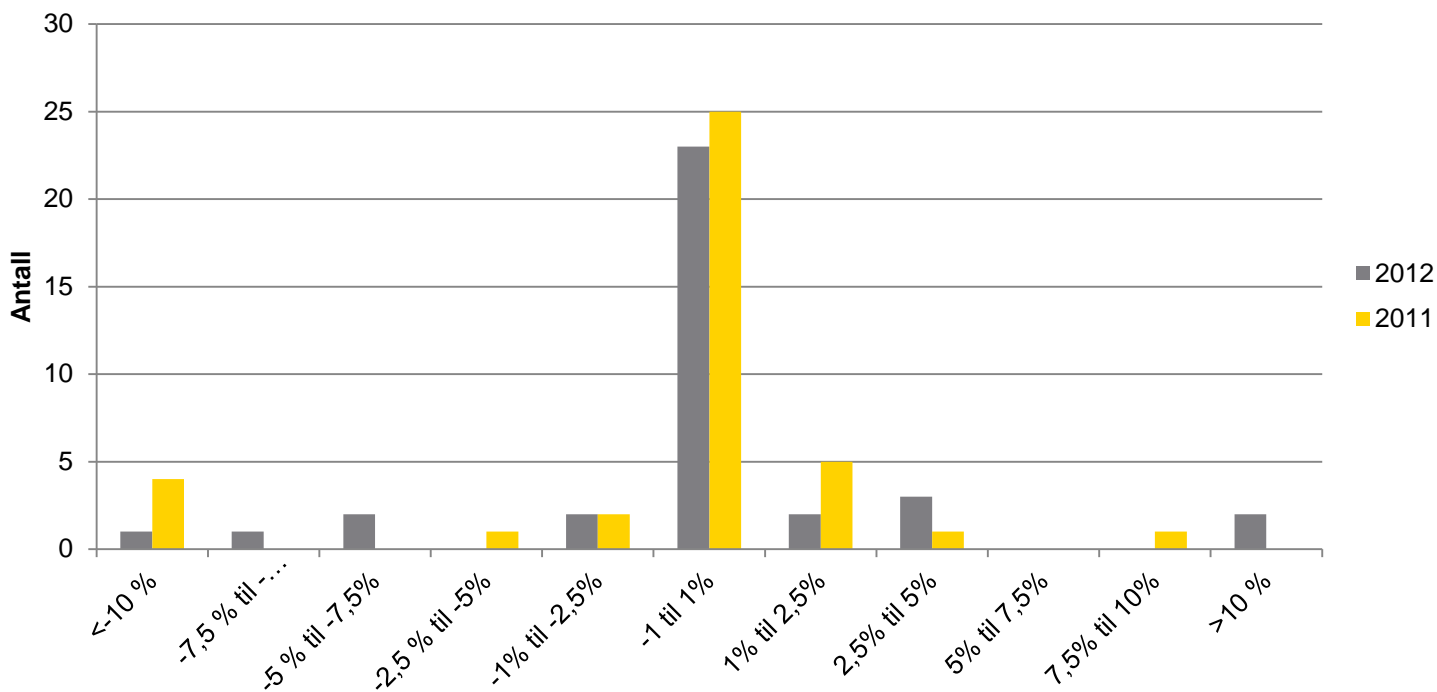
- Forskjeller mellom produsenter og regnskapsbrukere

Rangering	CFO	Investor	Analytiker
Mest nyttig	En-til-en møter	En-til-en møter	En-til-en møter
	Prospekter / informasjonsmemorandum	Årsrapporten	Analytikerpresentasjoner / Kapitalmarkedsdag o.l
	Årsrapporten	Analytikerpresentasjoner / Kapitalmarkedsdag o.l	Årsrapporten
	Analytikerpresentasjoner / Kapitalmarkedsdag o.l	Delårsrapport	Delårsrapport
	Investor roadshow	Prospekter / informasjonsmemorandum	Prospekter / informasjonsmemorandum
	Delårsrapport	Børsmeldinger	Børsmeldinger
	Børsmeldinger	Investor roadshow	Investor roadshow
Minst nyttig	Mediedekning og intervjuer	Mediedekning og intervjuer	Mediedekning og intervjuer

Rangering	CFO	Investor	Analytiker
Mest nyttig	Noter	Noter	Noter
	Resultatoppstilling	Balanseoppstilling	Balanseoppstilling
	Balanseoppstilling	Kontantstrømpstilling	Resultatoppstilling
	Kontantstrømpstilling	Resultatoppstilling	Kontantstrømpstilling
	Egenkapitaloppstilling	Ledelsesrapportering (ut over årsberetningen)	Ledelsesrapportering (ut over årsberetningen)
	Ledelsesrapportering (ut over årsberetningen)	Egenkapitaloppstilling	Årsberetningen
Minst nyttig	Årsberetningen	Årsberetningen	Egenkapitaloppstilling

Sjekket du endelig resultat? 36 % endret tall fra Q4-regnskapet. For 5% var endring minst 5% av EK – et helt års normalresultat

- ▶ Figuren nedenfor viser størrelsen på endret årsresultat i forhold til bokført egenkapital

Temaer 2013

1. Avskrivninger i supply

2. Bankregnskap og kapitaldekning

3. Hvor tilgjengelig er cashen?

4. Segmentinformasjon

5. Valuta, diverse

6. Restatement av regnskaper

7. Statoils rapportering av oljereserver

Hva mener KFI?

- Etter SEC regler har nå oljeselskaper mulighet til å rapportere 2P reserver (sannsynlige reserver) og ikke bare 1P (sikre påviste reserver)
- Vi mener fortsatt at store oljeselskaper (Statoil i Norge) bør rapportere 2P reserver og ikke kun 1P reserver.
  - Enklere å vurdere transaksjoner (både kjøp og salg), meget aktuelt for Statoil)
  - Enklere å vurdere prising mot selskaper som også rapporterer 2P reserver

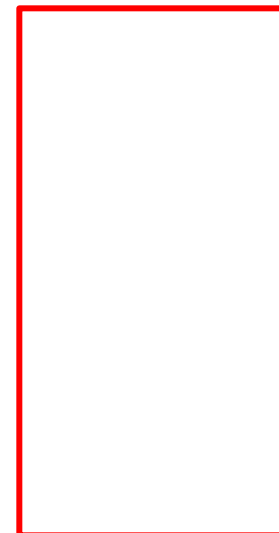
Oljereserver: Hva gjør selskapene (Statoil)?

Tabell med 1P reserver

Summary of proved oil and gas reserves as of 31 December 2012

Reserves category	Proved reserves		Total oil and gas (mmeob)
	Oil and NGL (mmbbls)	Natural Gas (bcf)	
Developed			
Norway	842	12,073	2,994
Eurasia excluding Norway	79	343	140
Africa	232	226	272
Americas	229	567	331
Total Developed proved reserves	1,383	13,210	3,737
Undeveloped			
Norway	530	2,931	1,052
Eurasia excluding Norway	114	232	155
Africa	67	115	88
Americas	294	540	391
Total Undeveloped proved reserves	1,006	3,817	1,686
Total proved reserves	2,389	17,027	5,422

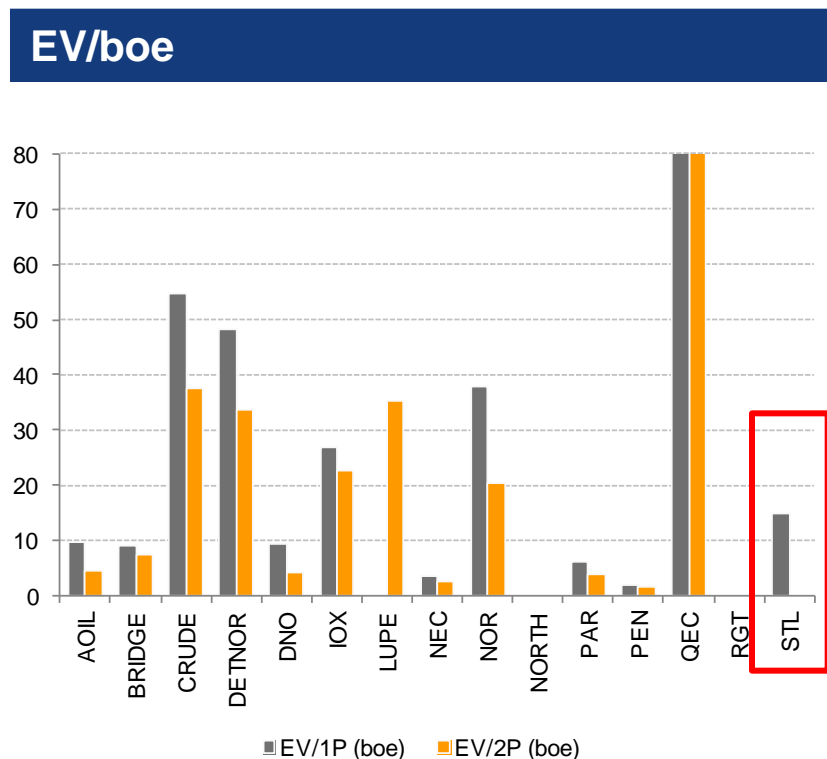
Ønske: Tabell med 2P reserver

Kilde: Statoil årsrapport 2012

Avvik og hva som kan gjøres bedre

- Vi ønsker 2P
  - Enklere og bedre å vurdere transaksjoner (både kjøp og salg, meget aktuelt for Statoil)
  - Enklere å vurdere prising mot selskaper som også rapporterer 2P reserver
  - Utligner informasjonsasymmetri (mange rådgivere, ansatte etc vet uansett tallet for 2P reserver)

Kilde: Swedbank First E&P weekly 18.8.2013